

דברי ראש הממשלה מנחם בגין בעת קבלת פרס נובל לשלום באוסלו

י' בכסלו תשל"ט (10 בדצמבר 1978)

אני בא מארץ-ישראל, ארץ ציון וירושלים, ואני ניצב כאן בענווה ובגאווה, כבן העם היהודי, וכאחד מבני דור השואה והגאולה. העם היהודי העתיק העניק לעולם את חזון השלום הנצחי, חזון פירוק הנשק הכללי, ביטול לימוד המלחמה ועשייתה. שני נביאים, ישעיהו בן אמוץ ומיכה המורשתי, שחזו את האחדות הרוחנית של בני האדם תחת אלוקים בעוד דבר ה' יוצא מירושלים - העניקו לאומות העולם את החזון, שאותו הביעו במונחים זהים: "וכיתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות. לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה".

כאשר אנו, בני תמותה המאמינים בהשגחה העליונה, מזכרים בדברי הנבואה הקדושים האלה, אין אנו שואלים את עצמנו אם החזון הזה יתגשם ויהפוך למציאות, אלא מתי אנו זוכרים את העבר - אפילו במאה הזאת - ואנו יודעים, אנו מתבוננים סביבנו - ואנו רואים, מיליוני בני אדם מכל האומות מצוידיים בכלי נשק. טילים בין-יבשתיים, הטמונים במעבה האדמה או על קרקע האוקיינוסים, מסוגלים להשמיד את המין האנושי ואת כל אשר הקים ובנה. דווקא בתקופתנו, ולא בזמנו של אלפרד נובל, רכש המין האנושי את היכולת להשמיד את עצמו ולהחזיר את כדור הארץ לתוהו ובוהו. בנסיבות אלו, האם יכולים אנו, והאם צריכים אנו לקיים את אמונתנו בשלום הנצחי, שיבוא ביום מן הימים על המין האנושי? כן, אנו צריכים ויכולים. אולי דווקא אותה יכולת להמיט חורבן מוחלט על כוכב הלכת הקטן שלנו - יכולת שהושגה זו פעם ראשונה בתולדות האנושות - היא שתיעשה, ברצון האל, ביום מן הימים, המקור, הגורם והמניע העיקרי לסילוקם של כלי המשחית וההרס מעל פני האדמה; והשלום הסופי, שהדורות הקודמים ייחלו לו והתפללו לבואו, ייעשה נחלת כל העמים. על אף כל הטרגדיות ואכזבות העבר, אסור לנו לעולם לנטוש אותו חזון, אותו חלום אנושי, אותה אמונה בלתי מעורערת.

השלום הוא יפי החיים, הוא זריחת השמש, הוא חיוכו של ילד, אהבתה של אם, חדותו של אב, היחד של משפחה. הוא קידומו של האדם, נצחונו של העניין הצודק, התגברותה של האמת. השלום הוא כל אלה והרבה יותר מזה.

ואולם בדורי היתה תקופה, שאי אפשר לתארה במילים. שישה מיליון יהודים - גברים, נשים וילדים - הובלו אל מוות אכזרי ונטבחו בשיטתיות, אך ורק משום שנולדו יהודים, וזאת בלב ליבה של יבשת מתורבתת. לא היתה זו התפרצות פתאומית של אכזריות אנושית, או מוטב לומר אל-אנושית, כפי שאירעה מדי פעם בתולדות האנושות. היה זה תהליך שיטתי של הכחדה שנגלה לעיני העולם כולו, במשך שנים תמימות ויותר. אלו שנגזר גורלם, שכבוד האדם נשלל מהם, שהורעבו, הושפלו, נעקרו ובסופו של דבר הפכו לאפר, זעקו לעזרה ולהצלה, אך לשווא. מלבד אי-אלה יוצאים מן הכלל מפורסמים ובלתי נשכחים, הם הושארו לבדם מול משמידיהם.

בתקופה כזו, שלא נודעה כמוה מאז נברא האדם, ניתן האות לקום ולהיאבק - על כבוד האדם, על המשך הקיום, על החירות, למען כל ערך שנוצר בצלם אנוש, שהעניק לו הבורא, למען כל זכות שאין לשלול ממנו, ואשר הוא מייצגה וחי למענה. אכן, יש ימים שהמאבק למען מטרה צודקת בעלת ערך כה עילאי הוא הציווי האנושי העליון, שאין נעלה ממנו. רק במילוי הציווי הזה מתחדש מושג השלום. הנך קם, הנך נאבק, הנך מקריב קורבנות להשיג את הסיכוי והתקווה לחיות בשלום, ולערוב לו - למענך ולמען בני עמך, למען ילדיך וילדיהם.

ועם זאת צריך להכריז ולהודיע, להדגיש ולציין, כי לוחמי החופש שונאים מלחמה. ידידי ואנוכי למדנו גישה זו מזאב ז'בוטינסקי, באמצעות המופת שהעניק לנו בעצמו, וזה שנטל מג'וזפה גריבלדי. אחינו לרוח, באשר הם שם, למדו זאת ממוריהם ורבותיהם. הכלל והאמונה שלנו הם, שאם אתה זוכה, תוך מאמצים וקורבנות, בחירות ובאמצעותה גם בסיכוי לשלום, אזי עליך לפעול למען השלום, משום שאין שליחות קדושה מזו בחיים.

ואמנם, ישראל המתחדשת שאפה תמיד לשלום, נכספה אליו, עשתה מאמצים בלתי-פוסקים להשיגו. עמיתי ואנוכי הלכנו בעקבות קודמינו מן היום הראשון שהעם קראנו לדאוג לעתידו. חרף כל הניסיונות להחריב את עמנו הלכנו לכל מקום, חיפשנו כל נתיב, עשינו כל מאמץ להביא לידי משא-ומתן בין ישראל לשכנותיה, משא-ומתן שבלעדיו יישאר השלום רעיון מופשט.

התאמצנו קשות וארוכות להגשימו בשל הטובה הגלומה בו לנו, לשכנינו ולעולם כולו, בבוא השלום יתעודד המזרח התיכון, ערש התרבות ושלוש הדתות המונותאיסטיות, וישנה את פניו לבלי הכר. במרחבי האזור ישרור חופש לתנועת בני אדם, רעיונות וסחורות. שיתוף פעולה ופיתוח בתחומי החקלאות יפריחו את המדבריות. התעשייה תבטיח רמת חיים טובה יותר. יפותחו מקורות המים, וקרינת השמש תירטם לטובת הצרכים המשותפים של כל העמים. אכן, המזרח התיכון, הנמצא בפרשת דרכים עולמית, ייעשה מרכז שלו, שיקשר בין מזרח למערב ובין צפון לדרום, מרכז לקידום אנושי בכל תחומי המאמץ היצירתי. כל זאת ויותר מזה עשוי השלום להביא למדינותינו ולאזור.

...הרשו לי להזכיר לכולנו, כי זהו יום שנה חשוב - יום השנה השלושים לקבלת ההכרזה הבין-לאומית בדבר זכויות האדם. מזכור תמיד את המלים הנפלאות הכתובות בסעיף 1, המבטא בתמצית את כל ההכרזות בדבר זכויות האדם והאזרח שנכתבו בהיסטוריה. נאמר בו: "כל בני האדם נולדו חופשיים ושווים בכבודם ובזכויותיהם, הם התברכו בתבונה ובמצפון, ועליהם לנהוג איש ברעהו ברוח של אחווה".

אנשים ונשים בני חורין ברחבי תבל חייבים לנהל מאבק בלתי-פוסק, כדי שהערכים האנושיים האלה ייעשו נחלת הכלל ויוגשמו הלכה למעשה. עלינו להודות בצער, כי בחלקים שונים בעולם אין המצב כזה, לפי שעה. בלעדי הערכים האלה וזכויות האדם, השלום האמיתי שאנו חולמים עליו נתון בסכנה. מסיבות מובנות, אך המקובלות על כל איש ואישה בעלי רצון טוב, עלי להזכיר למאזיני הנכבדים את אחינו האסירים, שנשללה מהם אחת הזכויות היסודיות ביותר: לחזור למולדתם. אני מדבר על אנשים בעלי אומץ רב, הראויים לא רק לכבוד ולהערכה, אלא גם לתמיכתו המוסרית של העולם החופשי. אני מדבר על אנשים, אשר גם בתהום ייסוריהם חוזרים על התפילה העתיקה: "לשנה הבאה בירושלים."

שמירת זכויות האדם וההגנה עליהן הן דבר הכרחי, כדי להעניק לשלומם של אומות ושל יחידים משמעות של ממש.

אני מודה לכם על הכבוד והיקר שחלקתם לי, יחד עם זאת אין הוא מגיע לי. הוא מגיע לבני עמי, העם העתיק והאומה המתחדשת, שחזרה אל ארץ אבותיה מתוך אהבה ונאמנות, לאחר אלף ותשע מאות שנה של ייאוש, השפלה וחורבן פיזי מוחלט. הכרה רבת יוקרה זו מגיעה לבני עמי משום שסבלו כה רבות, משום שאיבדו כה הרבה, משום שהם אוהבי שלום ורוצים בו בכל ליבם, לעצמם ולמען שכניהם. בשמם אני מקבל בענוה את הפרס, ובשמם אני מודה לכם מעומק לבי.